

KARDOS G. GYÖRGY

1925–1997

Azt kérdezi tőlem Pálinkás Gyuri: „Elestél?” Már miért estem volna el? Mivel azonban a tekintete a térdemre irányul, odapillantok, ajaj, a fele sem tréfa, rípiyomra szakadt a legkedvesebb nadrágom. Valóban, mintha nagyot estem volna, ám ez csak a látszat, igazából a kortól van, az agyonhasznált anyag fölmondta a szolgálatot. Matatok hát odahaza a szekrényben; egy nadrág kellene. Érdes, szúrós szövetet tapint a kezem, megdöbbenve húzom elő. Ez még megvan? És épp most akad a kezembe?! Fölpróbálok. Hiába reménykedem, hogy rég kihíz-tam, éppen jó, mintha rám öntötték volna.

Ez egy egyennadrág. 1986-ból való, amikor Kardos G. Gyurival minket jelölt az írószövetség, hogy megfigyelőként vegyünk részt Phenjanban az afroázsiai írók kongresszusán. Gyuri, mint gondos és előrelátó delegációvezetőhöz illik, gyanakodva méregetett. „Mondd, van neked rendes ruhád?” Mert, ugye, akár-milyen ancúgban nem képviselheti az ember a magyar irodalmat a világ másik végén. „Nincs” – válaszoltam neki a tényeknek megfelelően. Bólintott. „Rögtön gondoltam. Mert nekem sincs.” Elhatároztuk, hogy nekiöltözünk a küldetésnek. Volt valami áruházi almufti ismerőse, aki még azt is megígérte, hogy a konfekcióöltönyt egy ügyes kezű szabó még ott az áruházban ránk igazítja. Akkor vettük ezt a „formaruhát”. Két egyforma, sötétszürke öltönyt. Mivel drágábbra nem telt, ezt a két garantáltan műanyagból készült smirglianyagút. Ami egy idő után úgy szúrt, mint Nesszosz inge. Az igaz, ígéret szerint ránk igazította az öltönyt az ügyes kezű áruházi szabó, aki, ha jól emlékszem, ugyancsak ismerőse volt Gyurinak, a ruhapróbák nagy viccmesélés és marhaskodás közt zajlottak, mily sajnálatos, hogy semmi érdemleges nem jut eszembe, csak ez a homályos kép az áruházmélyi szabóműhelyből. Bezzeg, ha neki kellett valamit megírnia tíz év után. Mintha tegnap történt volna, mintha látná a legkisebb részletet is, emlékezne minden elhangzott szóra, még az ablakon beeső fénypásmában táncoló porszemek is ma született elevenek.

Azt gondoltam, ez a közös út majd alkalmat ad rá, hogy olyan kérdéseket is föltegyek neki, amik sem a kapkodós szerkesztőségi együttlétek, sem a közös kocsmái böllenedések légkörébe nem illettek. Sajnos az orvosa az utolsó pillanatban, beteg szívére hivatkozva, lebeszélte őt az útról.

Így aztán a várva várt szakmai beszélgetések elmaradtak. Lehet, ha létrejön az út, akkor is elmaradtak volna. Mert egyfelől képtelenség lett volna odafordulni hozzá és kimondani, milyen nagy írónak tartja őt az ember. Tetszenek hallani a harsány röhögést. Mindig úgy viselkedett, mint akit igazából nem nagyon érdekel az irodalom. Bizonyára nem is érdekelte jobban a kellesténél. A szerkesztőségből is csak néhány gunyoros megjegyzésére emlékszem. Nem kedvelte, ha valaki úgy kezdte az írását, hogy a hős reggel, nagyot nyújtózva, fölbred az ágyában, az meg, nem tudom, miért, különösen fölbőszítette, ha valaki azt írta például, hogy: „árvává vált”. De különben? Az én kocsmai bemutatásom így szólt: „Itt jön Lázár Ervin, a nagy mesemondó. Megvedel a kocsmában öt liter

bort, s amikor hazamegy, lehuppan az íróasztalához, s véreres szeme ködös tekintetét a papírra vetve leírja a címet: A furfangos pintyőke.” És ez a bököldős szöveg – akár hihető, akár nem – tele volt szeretettel. Talán éppen azért volt ilyen kaján, olykor-olykor majdnem cinikus, hogy ki ne derüljön, mennyi érzelm van benne és mennyire érzékeny. De hiszen játszhatott, ahogy akart, aki olvasta, hogyan várokozik Hefciba ajtaja előtt Abed, azt nem tudta megtéveszteni. Ámde irodalomról akkor már csak az idézett stílusban lehetett vele társalogni, vagy még úgy sem, mert például a nők sokkal érdekesebb téma, mint akármilyen irkafírka.

Igy aztán soha nem sikerült tőle megkérdezniem, fölírta-e vagy sohasem fejejtette el azokat az apróságokat – mondjuk, egy plakát színét, egy föliratot, egy húsz éve elhangzott mondatot –, amik nélkül süket minden irodalmi szöveg, az övé pedig ezektől az apróságoktól lelkesül át. Olyan, mint a varázslat. Persze nem csak ettől, tudja jól az ember. Ő olyasmit tudott, amit kevesen, ezt szerettem volna neki mindig elmondani. Hogy nem ír, hanem teremt. Elkéstem. De akkor sem késő ezt kimondani.

Lázár Ervin

A folyóirat a Nemzeti Kulturális Alap, a Soros-alapítvány és a József Attila-alapítvány támogatásával jelenik meg